

S. 726

K 34/92.

S. Mahlatjie
Uitkyk No 7
P/Bag.

PIETERSBURG.

Native Folklore.

1-35
 126 Adultery, marriage, initiation
 Ngwaneenyana xo fihlela a nyalwa.
 etc. las molikpo's (?) Mahlbtue, 1844
 Le ngr- ngwaneenyana ^{1844 pp 27-28-6} se no bakong, o' the
 kelwa byello ke t' bana ka moka.

Le matsatai le mabaka a ditse a
 sutela, o' fihla sekeng seo a thomano
 xo thoka matswelle. Xona fao, ke xona
 ditaba ditswalena. 8/92

Ka moraxo xa lebakanyana, ngwana
 ngwaneenyana o thoma xo r'vola. It ke
 mo bar / bangwe happe xexo ke: xo ipona
 xoba xo bona kowedy (menstruation) periods.

Le a klaxetwe ke taba ye, shaka
 tsa barolo ba xaxwe bao / ba setsexo
 ba t' tshla taba ye; ba mmitsa ba
 mmotisa. mme o' tlo beklalotse ka
 mo a leso ka xona.

Xo twe kaisibe ke kxopa o swane
 xo tsena ntlong. Kaisibe o tlo jetsa
 lebaka le le lekano matsatai a
 a supaso a le ka ntlong.

II Se se di xaxo kamo ntlong.

Ka t' tumelo ya se xaxiso, ke xore
 ngwaneenyana xe a xo r'vola xo na le
 moimane moimanyana wa shaka ya xaxwe
 yo a modirele xo xore a r'vole.

Ka fao, xe a le ka mo ntlong, o
 tla betwa a bile a tlaiwa ka
 mekxwana-kwapa xo fihlela a bolola
 moimane yo. Le xe moimane yo a
 seona, byalo ka xe xo r'vola e le
 kha; o' swaretse xo no bolola
 bolola leina la yo mongwe.

Byale xe moimane yo o' tlo kwa
 ka le letsatai le le ngwe a lotwa
 xore a bolale ngwana / nonyana. Le
 a xa lemose o' tlo hlalotse xo xore
 na ke xo reing. Ka xo dira byalo ba
 mo tshisa xore moitseana / o bole
 bolitse leina la xaxwe.

Xape xo na ka mo ntlong, moitseana
 o' boxiwa dikoma, o bile o sutwa
 melao ya se radi. Xo a binwa, o a
 betwa, o a bintwa, o a opelelwa

mos kxopa e bonthšwa xore, xo raola fa;
 ka ponthšō ya xore ke moadi o' phethesile
 a ka bēlē ka inda xe a ka ka kōpana
 le monna xoba mošimane yo a phethesile
 xo byalo ka yena.

Xape le xona o' s lemošwa xore
 a seke a robala xoba a utš ikutšwa
 le monna kapa mošimane, kapa lesosane
 xe e le xore o ile kxoeching (during
 menstruation) ka xobane a ka
 khutla motho yo xarime a hwa.

Xe a ka direxhwa ke kotsi ya
 mofuta ywo; o swanetše xo bonthša
 monna yo taba ye, mme a mo mmotšē
 sehlare.

sehlare ke se, ngwanenyana, o' tšea
 kxoechi ye (blood) a luelal mošimane xore
 a rotelē morotō, xoba yena ngwanenyana
 o rotelē moroto a hla kantšā le kxoechi
 a fa mošimane xore a nwē. Xe a
 netšwe nwele ke motš ka o fodile, le
 xe e ba, o be a itšē a thomile xo
 lwala.

Xe mošimane a lwala bolwetš
 byo, xa rotē, xa ye kxakala.

Xape kxopa a rutwa xore xe
 a ka inišwa ke motho yo mongwa
 xa swanēla xo tšhwa a sa robala
 le yo mongwē xape, ka xobane a ka
 mo khutla. mme xe a mo khutšile ka
 mpa xa xo na sehlare. Monna yo a
 o' swanetše xo hwa.

Xape le xona, o bonthšwa, xosi
 xe e hare e le moira moimana,
 a xona tš tšeleng (miscarriage) xa a
 swanēla xo robala le monna, le xo
 l ka ba monna wa wa xaxwe; ka
 xobane a ka mohutla. ye taba le
 yona xa e na sehlare. Le xona
 motho yo xa hwe ma tšatš o
 hwa le sefalē. (Immediately)

Xe mošitšana ka ka lalwa mpa
 ke mongwē, o swanetše xo

K 34/92.

720
monna wa xaxwe, ka xo bane xe
monna wa xaxwe a ka robala le
yena a ka xo se tsebi, o swanetse
xo bitšwa. (die)

Xape, xe basetsana ba bahedi ba
tlotlola le monna o see, xe yon-
mongwe wa bona a lwala, yo
mongwe gola wa xo se lwala a
se ke ya xo mmona. Ke xore a
ka xore xodisa bolwetse. Xoba xe
a lwala kudu, a ka napa a bitšwa
Xape le xona, xe yo mongwe wa
ba bahedi bas e ka ha motšwetse
yo mongwe yo' a se ke a ya xo
mon mmona. Xobane, gola
wa motšwetse, xe a ka kwa pela
lentšu le moxadikana yo' lwa
xaxwe, ke mo ka ke lehu.

Ke thuto ye xkopa e jiwa
lebaka ka moka xe e le ka mo ntlong
Basimane le bona xe ba le motšwe
ba lemošwa taba ye kudu ka maatl.

726
Xkopa e tšwa ntlong.
mohla xkopa e feditse matšatši a supane
z byale a swanetse xo tšwa ntlong.
Tsatsing leo banna ka moka le
basimane ba kitimisiwa xore ka
se ke ba bona koma ye. Ba betšwa
ka ditšupa.

Xo tlo ba xo dirilewe dirilwe me
mabyalwa a mantši.
Xe banna ba thabile, xkopa
ye, e a se swa mantlakalana me
mme ya jiwa selet seletšwana
sa mafaxane (batté axe) ka fao basadi
ba tlo thoma xo e opelela, ba tala
xo se botse.

Ke moka ba tšwa ka le šoš ba
leba mo mmotong. Xona mo, xo tlo
hlwa xo birwa mantlakalana, bane
banna bona ba hlaletse ba le
mebotong. ~~Se~~ Lentlakalana, le tla
le xo: 'Kxetholo' le libile banneng.
Ja banna ya anxa motalame.

e ho d'fatile fao, re una nekang xwa
klapiwa ya ba morobō xwa / thwa
xae. Le thona xo fedile banna ba ka
hoya xae. Ba fimo mabyalwa; ke
manyanya o morolo.

Kxōpa ye' e tlo fetsa matsatsi,
e sa boledisana le tlo banna
xoba masoxana a a ropelexo. Xe
e le mošoboro ona xa xona
molato. Ba bo rataxo xo mmoledu
ba swanetse xo mmula molomo
ka marika le meruka.

Moxong moxongwe e kaba a
setse a rupsile ka xore xe ele
xo rupa basadi ba no rupa
e sa le ba ba nyenyane.

Xe a se se a rupa le su swanetse
xore a ye xo rupa a kxōne
a e tla xo tōwa.

Basadika rupa

Bona ba rupa xae, kxong ya
mosate. Xe bodika bo se se bya
twa le byale bo ka se tswel
xo r'binwa dikosa mo kxorong
ya mosate, le xona xo rutwa
melao ya se rudi mabapi le
hlompsho le boetswaro.

Ngwale o kxona xo tla ka
xale xa bo mme a ba a boela
kxorong.

Diaparo tša bona ke dibakno.
Xe ba hlakana le monna ba
wa ka leku lekwel mme mme
ba lotša. le thša. ka fao molothwe
e tlo se "bothša" xo tšona ba
sepela.

Mohla ba aloxa le bona
ba thola ka mmo matsohu,
ba ba ba beolwa.

Kwa mosale le bona ba
boza dikoma, ba opela se e le
mariseboya, e lile ba rupa
rutwana dilwana-lwana.

Kgoro e ngwê le e ngwê e na le mekawa
ya yōna ya xo phela!

Ke taba ye e thabisaxo xo fahlorela thaka
e tso thsetse se e dutse e xola. Xona fao xe
motho e lemosile, o tlo fela e kwa basolo
ba bona ba ba kōtla ba^{ve}, Ba xā- le diša
mphoxo wa thipane. Le bolaya dinonyana le
mmebu, mmebutla le sa swactse banha. Ditlo
le^{tswa} xodimo xa hoxo mokha le ya xo wela.

Uowa; ke banna leho~~re~~ ba ha wela.

Kōma ye ntswa ke xa motwana: yo e le
le xo mokxomana yo masolo, mme a filwe
motwana mo e lexo yena ntona. Le bona ba
mošate ba nthša. Kōma xe xo e na le
mošimane ya lekanexo xo wela. Xa xo mofe
yo a dulelwa xo hlaxiša kōma.

Xe ditaba di le byalo, ra-mmotwan
yo ya thoxa, o' tšea patla, a leba
mošate. 7 O' ya xo kopela serumula, ke
xore; dumelō ya xo wētša. 4. Xe a dumel
tšwe o boya xe, mme a ke bitša pitšo
ka fao banna ba krobokana.

Xe xo xirilwe; xo nyakawa ngakaya
xo thea moroto. Xe tšea tšeo di phelise
bašimane ba motse ka moka ba krobokana
a ba laelwa xore ba swanetsi xo ya
xo xēma. 7

ka le le latelaxo, bašimane ba ba swale
swalelela dilepē, ba ya xo hlava ba xēma
ditšate, ba aca kgoro ya mošate, e lexo
ya ra-mmotwana.

ka lona letsatsi le; ba swanetsi xo
* lala krorong ya mošate. Xe tla la xo
se botse xo le bothakga, ba fokwa ke
ngaka.

Xe xore phatla; ba tšwela, mme mediti
e ba dipile ka mathoko; xo xobyā
moxobo, xo lebilwe morotong. Xo opelwa
"Kxomo Madikana". 7 Xe xo dutse xo sepelu
xo xobyā; thaka ya mediti nthšana
kxong ka dithupa. E a nkaisana xa xo
botse xo xo bothakga.

Lehono litaba di ama ka xo sele. Ba ra
ko-ra-badia, e le xo bakatby bakxalabye
ba emela mediti ka maoto. Xona fao e
tlo hlakaxana xwalla moretlwa fela. Xe
bthaka ya mediti e patlilwe e tlo emela
ke kala.

"Barra!" thaka thsimana e tswara
melomo. "Na lehono xo tlang?"

Uowa, byale ke xona be simane
ba thoma xo boxa komra.

Ba simane ba kxobelwa xo tee, m
mme thipana yo ba be ba e hlwa
ba mmotswa, e fihlilwe ka xase
xu sethokawa ka xafai le moroto, y
wo o setse xo theilwe ke ngaka,
ka dipheko.

Thaka to thsimane e tlo x xafwa
xafya ka o tee ka o tee e to iswa
xo thipane.

Mošimane xe a fihla mo o dula
xodimo xa lefshanka, le e ka xo setulo.
Sona setulo o be a hlwa a se boti-
wa ka mehla xe a humanwe a duta
xodimo xa setulo. "Mošaa! se du setulo
se tlo se dula na ke letvatai le lengwe?"

Xe a se xodimo xa zona kota! O
makala a setse a kxaletswe setsiha.
Xe a he! motho a mokhupetsa mahlo,
mme thipana a napa a mo lomisa
koma ka thipa. E tla napa e le
mošomō x xafihlelela ka wa mafelō.

Xo na fao mošimane o a bokolela
byalo ka kxomo, xe thipana thipa
le ja motho.

Xo-na mo xo songwa ka molao:
Xo thok thongwana ka yena ngwana
wa ka mošatō yo koma e nthotowe
xo ka yena. Ka morapo xo tsena
ngwana kxadi e kxolo. Xo songwa
byalo ka le naneo la ba lepiha
la mošase ka xo jefana xa bona,
mme xo feleletwa ba balata; xoha
vhaa ba tswaxo mehong.

Lo dulwa ka mororong II K34/92 7

ka matasa xa xe thipane a feditse mosomō wa xaxwe, o tlo humana, basimane ba ikemi makata, ba hlafetiwe ke nana e ka ke diphookwana mohlā di tsel tse neletswa ke thipane.

Lehou ke lebaka la xore ba tšene ka mororong. xona fao tlo huna bana ba, eme ka mapo ba axa lexora le meššana ya xo robala.

Lexora le le aakilwe ka mokwa wa bonaxalo ya xcedi xe e e na le matšati a mar mablanō.

Ka fao xo klabya sesipi e le xo mollo ka polelo ya kōna. Mollo owo! o xotšwa ka xohlantšwa ya ba motepetepo wa xo ya le sebopetō sa lexora.

Bodikane bo dula xape xa mollo le leror lexora. Lexora le bo dikeletša ka nthaxo mme mollo wa ba ka pele.

Xona le lexora le e hile ke meššana ya bon byona ya xo robala.

Xona fao xo tlo kxethwa xape mo leso mošate. Xape bodina bohlo bywa ka mokawa ya w wa xo fetana ka bo xosing xo jihlelela ka molata.

Ka mekha mollo o swanetše xo rhoma mošate o kaone o nēl neletswa neletšwa mathoko o hle.

Xape le xona; 'tsatsi le lengwē le lengwē xe bodikane bo tsoxo xoba bo xōxaxa, bo swanetše xo kxobakana mošate mme bo hlabe tlou. (opile)

(Le bitšō mošate)
Xe tšeo ka moka di phetexile, basimane ba laelwa xore; xo tloxa byale, polelo ya ba be xo ba e bolēla xae xa sa bolēlwa mme so xo bolelwa polelo ya kōna kōna.

- (a) Ba rutwa xore xo re mollo o bitšwa sesipi.
- (b) Maetse a bitšwa matšana.
- (c) Bosōbē bo bitšwa moxare.
- (d) Nana e bitšwa sekwalō.
- (e) Modika o bitšwa molae.
- (f) Moka a bitšwa mēmēmē

sta le bitšara: maduka
lebelata xo bitšara: Seikho. 726 8
xo dula ke xo: klaba thithé.

V. Isa a lewa. IV. K34/92

Fao boku bodika bo dula ka madulo
mme bya bitšara bitša moxare. ke xore
bya thōma xo klaba thlou. thlou ke te
ngredi xoba mollo. xo kwatangwa ka
khuru e tee, xo xwa lebelletšwa teko
e tee, mme natsoxo a dutse a phoša
pelle le nthaxo (beating p. nearuse)

Xe xo fedile fao, xo kwatangwa
ka dikhuru xwa bewa diatla komeng.
ke xore diatla di dula ka fase xa
molomo byalo ka mott moradi a
lešo ngwana.

Mediti e a basana bodika
byo, mongwe le mongwe a d o,
leša ha xaxwe.

Xe diatla di le komeng, mediti
yo mongwe, le yo mongwe o ngwata
boxobele a lokhat ka diateng tsal modika
yo mongwe le yo mongwe. Ba swanetse
xo ja ka xo ha tsahlametsa.

Xe a file wa matho, o swanetse
xore xe a e fa wa mafelole, e le
yola wa mathomō o feditše.

Xe ba sa ji ka pela, xo twe
ba nyappa. Fao fao moditi o tlo
fya nabo ka sehloso-hloso
hlwosa, e be ya a boya nabo,
a dutse a xe ja sempshoke; a semp-
shoke. mamotalene; mothama mola!

Xe rahadia ye e lešo mmao
bodika; ke xore mokkalabye yo a
salaxo na byo ka mekha, a batna
xore ba nyappa, o inamisa mediti
ka moka; mme fao ba tsele bonde
bya xo tšentsa sehloso-hloso.

Fao fao se tlo mo foka ka xohle.
Modika xa swanela xore ke
khathse. Ba swanetse xo no ja xo fihlela
ba lalelwa xore ba lakle aol a
sa lešo ka diateng xe xo le bonwa
xore ba khathse.

Xe xo ka se xo sa lewa motho yo
 mongwe, a xoxana xampe, xoba xo
 ka tsa botswa, xo ts twe, mafweré
 ke ka jao bodika bo lahla dijo, ka
 mo ka, le xo e ka ha ba be ba
 sa koma xo ja, Mpe + motho yo
 o' hlwešitšé bodika le tlala. Ka
 jao o tlo bethwa xuri.

Xe dibonelo, e le xo masobé a
 badika di fihla, di swanetšé xo
 hlaklobya xore, xe e ha xo ha ba
 le yo a loketšé xo ~~set~~ molemo xore
 a volaye, modika yo a molebentšé
 thse xo, se tle se bonale.

Xe se ka feta se se sa
 bonwa, modika yo a ka se jao o'
 swanetšé xo se hlatsa! ka' baka
 la xore badika ka mo moha
 ba beilwe ke ngaka ka diklave
 xore ha se ke lia loiwa; le
 xo e ha ba ha mo hwa o fe.

Xo a robalwa, xo a tswawa
 Pell xo robalwa moditi yo monolo
 yo a seke xo a e ya xae, o' twela
 ka ntle xa kxore mme a
 hlabeletša ka kosa. Xe a fetitšé jao
 a se "sai! sai", ke xore robalang.

Ka jao o tlo ba lerole le phang
 thunya e ka ke ditola di ts
 thšabéla meleteng. Ka tš xo tla
 re xori! ba ile ka boroko.

Modika xa dumelwe xo tšona
 bo xeo a tswa ka lesoró. se
 se thšabyapo, ke xore, mono-
 ngwe a ka ts thšaba a ya xae.

Xe xo mo tšowa, le xona
 moditi yola o tš tšwa xape ka
 lesoró a hlabeletša a se "Dr Pudi"
 ya phoko, ka tš-xa ka tšoa ka
 ka hlakla le ledu. Mma modika
 tšoa ka xale, modika o letšé
 le tla. Phakla! Phakla! ke xore
 tšoxong tšoxong

va tsohle, xo tawe "sebitso mosato?"
me xo hlabye "Lou o tso, ke kosa ya
bōna e hablo." X34/92 726

10 Xe xo fedile fao, bodika bi iksaletsa
melwana lwana xo fihlela e swarana
e ba mollo a tee wa mosepepe.
Ka mosaka moraxo, xo twe "baloi
shak zakoni". Ke xore ba ka
ya kxakala le xo hlapolona.
Ka moraxo ke xo bitso moraxo
ke moka xwa lewa, xe xo fedile fao
motho o tlo re "Kxetli!" Ke xore
xabang mmele ya lena ka melwa
xoba / moxohl (lime) rock of white clay
Ka fao e tlo sola e le ba ba
swana ba raka.

Xo a etšwa.

Xe xo etšwa, xo hlabya; melao,
xo phadišanwa ka melao le ka xo
opela. Tla xa xo opelwe di poša
tša xae.

Mediti e ruta badikana melao
le ditabana tše dintši tša bomag
xore ba se ke ba hlowa.

Xo dula:

VII Modika o dula ka xo hlaba
hêthê. Ke xore o kwatama fase
ke lerolo le tee mme la
bea leraxo xodimo xa sešê
sa leoto leo. Le lengwe leoto
le xata fase mme khuru ya
lona ya loka xodimo. O
swonebe xo dula, ka mpewa
mopkwa wo h mmelela.

Xe bo lapile dula ka khuru
yeo, moditi o tlo re "Mosato"
"mošatola kōna". Ka fao ba tlo
khutse yeo khuru ba dula ka
yela ya ye nqwê. Di tlo no
Ikhutšipanta byallo.

Ke modika a hwile, mma'xwê
xa tšibišwe selo xo fihlela mohlle.
bodika bo alosa.

Isatimq leo, ba tlo fihla ba ye
mo lapehng la bo mohlle by phiatla
mozopo vo ka xo o ribi bexa.

IX Modika o tšhābetsē gxae.

Ke modika a tšhābibile komeng,
banna ba ya xo mo tšea mme ba
tla ba ~~mmla' mo mo mo~~
tla ba mmlaya. Ke ba sa
dise byalo ba swanetse xo mo
xafišā - a ye le naxa, ka xobon
o bonthšitšē basadi dikōma.

X Mosadi o bone bodika.

Mosadi xe a, ka xe a sepela
a wēla bodika a swanetšē xo
bolawa. Xo twe o bonetšē banna
dikōma.

XI Motsweledi.

Ke motho a ka fihla morotong e
sa tšebye, o swanetšē xo
hlaba molao, wa xo bonthšā
xore o tšolotšē. Ke a sa tšebe
molao o swanetšē xo bonthšā
banna kōma ye ~~ka~~ xaxwe.
Ke xo humanwê, xore xa se a
wēla, o a betš le tšhwa, xo
xo mme, a napa a wetswa.

XII Modi Dija.

Modika xa dumelélwa xo ja dilō
tše naco le letswai. Xape le xona
xa dumelélwe xo nwa meetse, ka xore
a ka tloxa a hlatsa xo la a e ja tše
xona a ka ota.

Ba ya jesoelwa.

12 Xe xo bwa... xore bodika bo a
waa laf gung cued) bo thoma xo jesoelwa
xe xore bualo bo ka ja dinama tsa
xo tsa xael le dilô ka moka tsa matam
diti.

134 / 135 / 136 / 137 / 138 / 139 / 140 / 141 / 142 / 143 / 144 / 145 / 146 / 147 / 148 / 149 / 150 / 151 / 152 / 153 / 154 / 155 / 156 / 157 / 158 / 159 / 160 / 161 / 162 / 163 / 164 / 165 / 166 / 167 / 168 / 169 / 170 / 171 / 172 / 173 / 174 / 175 / 176 / 177 / 178 / 179 / 180 / 181 / 182 / 183 / 184 / 185 / 186 / 187 / 188 / 189 / 190 / 191 / 192 / 193 / 194 / 195 / 196 / 197 / 198 / 199 / 200 / 201 / 202 / 203 / 204 / 205 / 206 / 207 / 208 / 209 / 210 / 211 / 212 / 213 / 214 / 215 / 216 / 217 / 218 / 219 / 220 / 221 / 222 / 223 / 224 / 225 / 226 / 227 / 228 / 229 / 230 / 231 / 232 / 233 / 234 / 235 / 236 / 237 / 238 / 239 / 240 / 241 / 242 / 243 / 244 / 245 / 246 / 247 / 248 / 249 / 250 / 251 / 252 / 253 / 254 / 255 / 256 / 257 / 258 / 259 / 260 / 261 / 262 / 263 / 264 / 265 / 266 / 267 / 268 / 269 / 270 / 271 / 272 / 273 / 274 / 275 / 276 / 277 / 278 / 279 / 280 / 281 / 282 / 283 / 284 / 285 / 286 / 287 / 288 / 289 / 290 / 291 / 292 / 293 / 294 / 295 / 296 / 297 / 298 / 299 / 300 / 301 / 302 / 303 / 304 / 305 / 306 / 307 / 308 / 309 / 310 / 311 / 312 / 313 / 314 / 315 / 316 / 317 / 318 / 319 / 320 / 321 / 322 / 323 / 324 / 325 / 326 / 327 / 328 / 329 / 330 / 331 / 332 / 333 / 334 / 335 / 336 / 337 / 338 / 339 / 340 / 341 / 342 / 343 / 344 / 345 / 346 / 347 / 348 / 349 / 350 / 351 / 352 / 353 / 354 / 355 / 356 / 357 / 358 / 359 / 360 / 361 / 362 / 363 / 364 / 365 / 366 / 367 / 368 / 369 / 370 / 371 / 372 / 373 / 374 / 375 / 376 / 377 / 378 / 379 / 380 / 381 / 382 / 383 / 384 / 385 / 386 / 387 / 388 / 389 / 390 / 391 / 392 / 393 / 394 / 395 / 396 / 397 / 398 / 399 / 400 / 401 / 402 / 403 / 404 / 405 / 406 / 407 / 408 / 409 / 410 / 411 / 412 / 413 / 414 / 415 / 416 / 417 / 418 / 419 / 420 / 421 / 422 / 423 / 424 / 425 / 426 / 427 / 428 / 429 / 430 / 431 / 432 / 433 / 434 / 435 / 436 / 437 / 438 / 439 / 440 / 441 / 442 / 443 / 444 / 445 / 446 / 447 / 448 / 449 / 450 / 451 / 452 / 453 / 454 / 455 / 456 / 457 / 458 / 459 / 460 / 461 / 462 / 463 / 464 / 465 / 466 / 467 / 468 / 469 / 470 / 471 / 472 / 473 / 474 / 475 / 476 / 477 / 478 / 479 / 480 / 481 / 482 / 483 / 484 / 485 / 486 / 487 / 488 / 489 / 490 / 491 / 492 / 493 / 494 / 495 / 496 / 497 / 498 / 499 / 500 / 501 / 502 / 503 / 504 / 505 / 506 / 507 / 508 / 509 / 510 / 511 / 512 / 513 / 514 / 515 / 516 / 517 / 518 / 519 / 520 / 521 / 522 / 523 / 524 / 525 / 526 / 527 / 528 / 529 / 530 / 531 / 532 / 533 / 534 / 535 / 536 / 537 / 538 / 539 / 540 / 541 / 542 / 543 / 544 / 545 / 546 / 547 / 548 / 549 / 550 / 551 / 552 / 553 / 554 / 555 / 556 / 557 / 558 / 559 / 560 / 561 / 562 / 563 / 564 / 565 / 566 / 567 / 568 / 569 / 570 / 571 / 572 / 573 / 574 / 575 / 576 / 577 / 578 / 579 / 580 / 581 / 582 / 583 / 584 / 585 / 586 / 587 / 588 / 589 / 590 / 591 / 592 / 593 / 594 / 595 / 596 / 597 / 598 / 599 / 600 / 601 / 602 / 603 / 604 / 605 / 606 / 607 / 608 / 609 / 610 / 611 / 612 / 613 / 614 / 615 / 616 / 617 / 618 / 619 / 620 / 621 / 622 / 623 / 624 / 625 / 626 / 627 / 628 / 629 / 630 / 631 / 632 / 633 / 634 / 635 / 636 / 637 / 638 / 639 / 640 / 641 / 642 / 643 / 644 / 645 / 646 / 647 / 648 / 649 / 650 / 651 / 652 / 653 / 654 / 655 / 656 / 657 / 658 / 659 / 660 / 661 / 662 / 663 / 664 / 665 / 666 / 667 / 668 / 669 / 670 / 671 / 672 / 673 / 674 / 675 / 676 / 677 / 678 / 679 / 680 / 681 / 682 / 683 / 684 / 685 / 686 / 687 / 688 / 689 / 690 / 691 / 692 / 693 / 694 / 695 / 696 / 697 / 698 / 699 / 700 / 701 / 702 / 703 / 704 / 705 / 706 / 707 / 708 / 709 / 710 / 711 / 712 / 713 / 714 / 715 / 716 / 717 / 718 / 719 / 720 / 721 / 722 / 723 / 724 / 725 / 726 / 727 / 728 / 729 / 730 / 731 / 732 / 733 / 734 / 735 / 736 / 737 / 738 / 739 / 740 / 741 / 742 / 743 / 744 / 745 / 746 / 747 / 748 / 749 / 750 / 751 / 752 / 753 / 754 / 755 / 756 / 757 / 758 / 759 / 760 / 761 / 762 / 763 / 764 / 765 / 766 / 767 / 768 / 769 / 770 / 771 / 772 / 773 / 774 / 775 / 776 / 777 / 778 / 779 / 780 / 781 / 782 / 783 / 784 / 785 / 786 / 787 / 788 / 789 / 790 / 791 / 792 / 793 / 794 / 795 / 796 / 797 / 798 / 799 / 800 / 801 / 802 / 803 / 804 / 805 / 806 / 807 / 808 / 809 / 810 / 811 / 812 / 813 / 814 / 815 / 816 / 817 / 818 / 819 / 820 / 821 / 822 / 823 / 824 / 825 / 826 / 827 / 828 / 829 / 830 / 831 / 832 / 833 / 834 / 835 / 836 / 837 / 838 / 839 / 840 / 841 / 842 / 843 / 844 / 845 / 846 / 847 / 848 / 849 / 850 / 851 / 852 / 853 / 854 / 855 / 856 / 857 / 858 / 859 / 860 / 861 / 862 / 863 / 864 / 865 / 866 / 867 / 868 / 869 / 870 / 871 / 872 / 873 / 874 / 875 / 876 / 877 / 878 / 879 / 880 / 881 / 882 / 883 / 884 / 885 / 886 / 887 / 888 / 889 / 890 / 891 / 892 / 893 / 894 / 895 / 896 / 897 / 898 / 899 / 900 / 901 / 902 / 903 / 904 / 905 / 906 / 907 / 908 / 909 / 910 / 911 / 912 / 913 / 914 / 915 / 916 / 917 / 918 / 919 / 920 / 921 / 922 / 923 / 924 / 925 / 926 / 927 / 928 / 929 / 930 / 931 / 932 / 933 / 934 / 935 / 936 / 937 / 938 / 939 / 940 / 941 / 942 / 943 / 944 / 945 / 946 / 947 / 948 / 949 / 950 / 951 / 952 / 953 / 954 / 955 / 956 / 957 / 958 / 959 / 960 / 961 / 962 / 963 / 964 / 965 / 966 / 967 / 968 / 969 / 970 / 971 / 972 / 973 / 974 / 975 / 976 / 977 / 978 / 979 / 980 / 981 / 982 / 983 / 984 / 985 / 986 / 987 / 988 / 989 / 990 / 991 / 992 / 993 / 994 / 995 / 996 / 997 / 998 / 999 / 1000

728 Xe xo dirwa mantlakalana xo
ohlwa mekha, xo xwa diapero tse e
ka xo metsika ya mathakane.

Fao Xe o le krole o tlo bona
botse xe le ntakalana le thima-
thimela le bina santikwe.

Xe let' lentakalana le ka
wa fase, banna ba ketima ba
le pipa ba dijase xore basadi
ba seke ba lamma xore ke mosho.

Xo na fao, banna ba tlo re
box ba bese xola bodika bo
robetse ba ya ba xema thate
ye, setete ielolelele, ba e
kxokelela meselana ya mebutta
koa re khlang. Thate ye e bitswa
Molakodu, mafejo.

Pyona boxso, badika ba tlo
tsoawa ka tle ka o tee ba
boxa koma ye.

Moxa bab ba rapaxo ba ka
e namala.

XIV

Ba aloxa.

Mahla ba e aloxa xo fiswa moroto.
Dilo kamoka, tseo di bese di-
ruwa di go sala xona kwa tsa
fiswa. Xa xona modika yo a
xwanetse xo lebelela moraxo.

Xe moroto o se sa bongala, xo
a dulwa xomme dialo tsa tlola
tsa a para le ditshaba tse di
botse tsa banna.

Xe ba tlote ke letsokei, ba
bile ba opere ba leba
Mosate.

Xo a xobya, a se mekolokoane
a kobotse.

28 Mosate

K34/92

13

Xe ba le mosate, ba hlwa
matsatsi, mme bare ka bošero byo
bo ngwe ha ya xo swara tau.
Tau ye ke motho, mme were
thape yeo a sešo xe a e fwidit-
huitisa, a dira lesata le e kaso ke
mollô wa tau. Xona mo maffara
a swara botha.

Ka letšisi le le laelqas leo,
ba ya xo thopa sefo nokeng xore
ba le ba humane leina.

Ka fao ba nthia le soxani
xoba a mabedi a le belo.

Ditswamathuphu di swanetse
xo mokerimisa xo se base tse.

Xe ba boya fao, ba boya ba
hlapile, mme ya ha tlola xab
xape.

ka la ka mošwana, bo
mme tona ba tla tla haswere
meruka mme mongwe le mongwe
a supe ngwana wa xaswe.

Ba batngwe xa ba xakwe ke
bana.

Xe xo fedile fao, ba phatla-
lala mongwe le mongwe o
ya xae.

Xe ba fihla xae, ba
hlapitwa byalo ka ba
kxonyana. Ba fiwa masaka
pele ba hlapa. Ba hlapiswa ke
banenyane baso bo beso ba
ba wešša. ke xore baso ba
be xo ba swala dibonelwa.

ke ona mafelelo.

S. Mahlatie

I Mōtseng wa Ka-Masoma e be e le motse
wa Tseratlata e se nyana e, tsorana e
e lerole.

Dyale ka se ba-xolo-xolo ba boletse
ba se lepotlo le ka se kottile xo lebana
le ditshotse la se diphurē, Banna le
basadi ba Ka-Masoma ba lemoka xore
xe ba ka se die mlao ya bona ya
tsovanélō Mabapi le Botswana, xo ke
se loke selō mōtseng wa bona.

Xwa xerwa xore / bonnyana le masomana
ba swanetse xo kxetha. Monnyana o
le of o fe, le lesorana le / fe le
lefe ba swanetse xo tsebya -ke motse
ka moka xore mokesē / o kxethanē
le mokesē mme moketō le yena o'
kxethanē le mokesē byo byalo byalo.

II Zaba tsa se tle! Ka letatō le
le nwe Raisibe yo a beso a
kxethanē le seth / setsiba ba kwetša
ke moksalabyā Nkhwane ba sa
lalanā. Aofwa, ka xobane xobe xo
tsebya xo botse / xore ba ba bedi
bab ba kxethanē Xwa hlokisa molato.

III Xape, ka lebaka le lengwe;
Mosima yo a beso a ropile a
lalwa / ke kxobane yo e beso
e le lesoboro. Molato wo xa o
aka wa ba wa išwa pell e' xe
e ka ba kxorong ka xobane xobe
xo tsebya xa botse / xore se kxethanē
e letšwe ke lesoboro xa e sekwe.

Em mpa yeo ya Mosima xa yaka
ya le fya, le / se mosima a / he a
jimele / jimele ke lesoboro leo.

IV Xape, Raisetsa yeo a beso a
beleditšwe ke Matsobane, o ile
a lalwa ke kxati yeo a beso a
kxethanē naē. Ka xobane kxati a
lailwe, xore le se a kxethanē le
Raisetsa, o swanetse xo lemoka xore
a moē l'ale ka hlokomelelō 'mme
a seke a mo imiša. O ile a lefšwa
dilō tōe di šopar. Dilō tšeo e be e le

Khomo ke yudi tse ke thebellano. Eo ke
sona seroto sa se lefa se fihlela le
lehono. K34/92 726

Ha xobane Matsobane a be a saraba
xo tseba Raisetsa, dilò tseo ka moka
dit le tsa ya xa bo Matsobane. E fela
se matsobane le batsadi ba xoswe
ba be ba se sa rapa Raisetsa, Krati.
o be a ka mo no mo tseba. Ka fas o be
a ka se ke a lefa. O be a tlo no
nthà dilò tsa xo nyavala mme ba
bo Raisetsa ba nthà tsa bo Matsobane
ba ba fela.

Molato y wo o ile wa fetšing ke
Meloko le batsadi ba Raisetsa, le
ba Krati le ba Matsobane fela, ka
xobane Krati a be a sa xanetše
molato.

Xe nka ba a xanetše, molato
wo o be o tlo ya korong ya
mošate.

V ka lebaka le lengwe ngwako
a lala Ramadimetsa, mme a mo imisa.
Ka xobane ba ba bedi ba e be e
le mašoboro, molato y wo xa e yoka
ya ba selo. Ke xore seo xa se
molato ka xobane ba ba bedi ba
e le mašoboro.

VI Ka lebaka le lengwe Jabana yo
a beo a tšere Mar-sebodu, o ile
a swara Kscalefi a letše ma-šbodu.
Kscalefi o ile a lešiswa ka motš
Jabana a beo a nyoka ka xona. Taba
ye e ile ya fetšwa ke ba ba raro
ba xa mnxo le maditsela yo a
ileo a rongwa se phuphutha.

VII E taele ditabeng ka moka nnete e
hwetswang mosaditš xoba kxarebeng.
Ja xo nyake se ditlatse dibeng e fela
e fe ya xa lalwa xa mosaditš xoba
kxarebe.
E taele morna yena Xanna boikora-
belo.

728 Kua Moubengi Jobudi go a be beso
a se se a twela o' khile a lala
khasana, go ~~ka~~ karebe ke kabo karebe
yeo e beso e supile.

Khasana yeo xa aka a lefja le
xona ngwana wa xaxwe o lile a
bolawa. Xwa thwe e ngwana wa
mpe.

Karebe se e be inisitwe ke
lesoboro e be e ka xobosa, ya tswewa
ka mare; ya bitwa mpe, le xona
ya se sa tswa ke motho.

Karebe: se e ka senya xa bedi,
e lefja la mathomo fela. Sa
bodi obedi xo isa pele xa e sa
lefja.

Ditsenyaxaletō: tra karebe yeo e
se se xo ya beletswa di nyakwa
ke ~~ba~~ batwadi.

Xa xo motswadi le ka o see go a
rapaxo xore morwedi wa xaxwe
a inisa e le xore a le a human
lexo la mofuta y wo. ke diklong
tse bohloko. se mored morwedi wa
motho a is iniswa ka phoio.

Ke tona tsa bonolo-xolo se se
se senollelwa ke bo-hlono-putwa.

J. M. Mahlatje

Ka lebaka le lengwe, morwena wa tseke o ile a ratana le tswana morwedj wa Ramaisela. Xe ba ba pedi' baso ba kwanê, tseke a tsibisa ba tswadi ba xaxwê taba ye. Aou le bôna ba kwana naê. Fôla pele. Iba roma mmaditsela, ba ya motsoeng wa sabo Ramaisela Ramaisela. Ba sepele le metswallê ka moka ba sepele bophelô bya batswadi bya Ramaisela le meloko ya xabô ka moka xo tloxa pholomong ya bôna.

Ba rata xo tseba se e ka ba xa ba sekeke, (loyane) xa bana dintwa, xa se batho ba lesata, ba mphetsepe.

Xe ba seletse ba humane xore ho lesika la batho, ba roma mokwalabje kxatwane go xo go ba kopelêla mpanyana xa temana, e le xo hatswadê ba Ramaisela.

Ba xa temana xe ba kwele tseo ba tsibisa ba xa batswadi ba tseke xore ba sa tla tsibisa ba xa temana. Xe xo se le byalo, ba tloxa ba ya motsoeng wa xa bô lesokana xo go latetisa tsa bophelo bya bo lesokana ka senkhukhung. Aoua, ba hwetisa xore ke lesika la batho xora. Ka fao ba ~~rom~~ laetisa xore mmaditsela gola a boye. Xe a fihla ba mmeya lesokong ka tlong mme ba mo thotisa ka makhwa e le ponthiso ya xore ditaba tsa xaxwê di amoxetswe.

Ke ka moswone xe a boela morao a fihla a di thsela ba sabo-tseke xore ditaba di lofile.

Ka morao, ba xa temana ba nla fôla ba roma mmaditsela wa bôna a isa xa xabô lesokana. Fôla yes e le ya xo bita dikomo tsa xa nyula. Fôla yes ya tsa ke Mmat lesibe yes e le xo kadi ye kolo ya bo lesokana.

Ka mosô ba bo-lesokana ba kopokana ba tsa xo nthsa dikomo.

Le tšeo dilokile ke xe hwa xa-temana
malyalwa a bakxonyana a tš hlotlwa
xo se botse.

Xwa nthšwa bakxalalye ha base ha
supaxo ha xo rōha dikxomo le yo
mongwē wa bo lesorana le pholele
makxatle wa xaxwē. Pa ha bedi ha
bōna xa ha soke dikxomo. ke ha
kxonyana. Xaele mōnye boxwe yona
o xafle goe xae.

Dikxalalye tša tšena tša di ritimula
di lebile xa bo ~~mong~~ monnyana. ja ha
kua xa bo monnyana lesoro la xo tšob
tšena ka kxoro le tšwā tšwalešwe le
ile tidi-tidi.

Basadi ha lahlile mesere kakala
ha tšoteditše ha ponapona ha swese
dipatta ha ene ka ytle xa le soro.

Le dikxomo di fihla mokxolokwane
wa lla! Pa sadi ha di batamla xore
di seke tša tšena ka lesoro. Patta ya lla
xodimo xa kxomo le xodimo xa motho. Banna
ha xo tšisa dikxomo le bōna ha di tšene
ka mōxa mōxaxo xore di se ke tša
rešokosa.

Le kxankxa e sa ja motho mokxalalye
Nong yo a tšwa a lahlwe, yo a
berō ja fihlile putšwana ya putšwanyana
ka letlalanwaneng a šohla lešora ka
thoko a tšena ka xap. Xe a tšene
a soba putšwanyana tšebe ya napa ya
bea mokxōi. Xe bakxalalye ha
bo-monnyana ba e hwa e lla la
nthša lentšu, ba se^o le sa raba
dipe xona di šetše di tšene tšene
ha xae.

Ntwa ya napa ya se "xao" lesoro
la bulwa xomme tša tšene.

Mekxolokwane e se mekxolokwane
Aowa, tša tšenthšwa ka šabeng
mme bakxonyana ba a le hwa
maxoxo. Ka moraxo ha thoma xo
xera. Aowa! tša humanšxa di lekanē,
mme bakxonyana ba hlabiswa Rudi.

ba baya ba thotwa e le pontho ya xore
ba dumelatswe.

Mmaphapama ba laela ba thora, xwa
sh sala mokonyana yola a emetse
manny mouye bonwe.

Lesoxana le leso mokonyana le
Makrattle ba swanetse xo robala le
makrabe ka dikobo di lee. Xe banynua
ba ka'yo robala ka ntlong ye nnt
ngwe ke matat molato jo mo nolo.

Xe ba sa phuphuthi, dikromo di
swanetse xo baya.

Kgale xe, iile, ex e xill xe le
s tseo kamoka di phetexile, ba ho
mon lesoxana ba xona mmaditela
xo jo kopela xeso sa mon meete.
Xe a jillile a botswa xore a boele
motaso ka xore ba xa temana
ba swanetse xo kopokana pell.

Aowa! ha moss xe a boelela,
a botswa xore tsa lena re di
kwel, mme le swanetse xo nthia:
Lape sa kopelo le tswela hoba
tloza di xopeng. Ba ho lesoxana
ba phetha taba yeo.

Xe tseo diphetexile, Ramaisela, a
tsebisa baxwera ba xawwe ka moka.
Meruka ya xhwa, ya jollitwa xwa
se ve. Botse xwa se be bothakga.

Malyalwa le ona a klopelwa,
dipudi tsa hlabiwa, le kromo xe e le
xona.

E xill, makha mo hla letseti le
jillaxo, barwera ba Ramaisela bax
kopokana ka ntlong xa mmona le
yena. Ba laelwa xo ba thole mme
ba doxe.

Maxosô a alwa m ntle, lwapeng
mme ba tawa ka ntlong xo ditšuf
xo opelwa pōza ya sebohaboke.

Ba tšwa ba xoxoba ka di khuru.
Jo jillelela ba dula maxosong.
Jo dikwala, do tsa ba beola, ba
thotwa ka letsoke le makhura.
Xe xo pedile tseo ngwetse yo

726
K34/92

Ho ba banyana ba spirituale meruho,
ngwetse ya thoma xo ba laiso. Ya
nthsa tswa dipudi le tse dingwe.
Lehono dirotwa, mašapelo a tsa
lokiwa xo re ra kamaisela a sepele.
Taele monna wa xaxwe yena o e
nwela mabyalwa kwa tsaxabô.

Byale ngwetse e a tswa. Le e flla
seferong ya enfišwa xomme ba bo lesoxana
fao ba tsa thilexo xo tsa ngwetse ba
nthsa selo. Xe ba e tswa ka lesoro
ya buša ya ema. Kratsedi ya xaxwe
ya nthsa lebrumo a le khaba fase, ba
re xo le hlomola ba le isa ka xae,
ngwetse ya naga ya thora.

Dirotwa ba tswa tse ba etilexo
ba di tšela, ngwetse le basobô ba
ema ba nthsa tswa selo xomme ba ba
ba pepulwa.

Ba xile xe ba flla ba tšenela ka
kxading e nolo. Ka moraxo xa
matšatši kxadi ya diša byalwa ya
isa ngwetse ka xae.

Fao ke xona monna a kxonê xo
xo isa mosadi wa xaxwe ka utlong
ya xaxwê. Banenyana bas ba thilexo
le ngwetse ba lala ba se se fha ja.

Xe xo esa ba ya kxoneng. Xe ba
ho ya ba sollewa boxobê bya se
pšata. Nwanenyana yo monng wa
biona a bo papatla ka menwa
yeo e tš tšatšo matsoke.

Ka fao ba bo lesoxana ba nthsa
selo sa xo phuphutha ka xobane ba
nenyana ba ngadile djo. Xona ba
thoma xo ba apella byo bo botse.

Xe xo fedile matšatši ba bolla
xae.

Ka moraxo xwa diwa mabyalwa
a xo isa ngwetse tsaxabo xo yo
tš tšolla bo ngwetse.

Pele xo kamaisela a e ya malang
le monna wa xaxwê, o ile a lekolwa
ke ~~bašatši~~ Xe be be a humane a kile a
lalwa, o be a swanetše xo xomiša mme
dikxomo di boye. Xe e e o tswa, ka kxapana
yeo e phutweko lešoba ka fase. La xo boukša
babo xore pika ya biona e pulhile.
Ke tsa di klacisao^o bokloxe - thowe.

Ba xolo-xolo ba re⁶ mahlo ke diala - xa
tše sa-motho; xo anêxêlwa ke xo
tingwa?

Kua xa-Mmanxodi, kraufsi le
setlaolo (Uitkyk) xo dixele dipehile se:
Byale ka xe e le lebaka la ~~xo~~ xo
npha matsema, Morena Mankxodi e
lexo yona komangê-ka-nna; a
xoeley xweletia malungaka ka moka
gore xore a tla ~~ja~~ xo theola pula.
Aowa! letsatsing leo ba boya ka
moka mangaka ~~le~~ thêbêlê. Ba hlwa ba
di xaša xo se botse - ba dutše ba
šupa mahlakori a e tloxo hlomotsa xona.

Ka la ka moswana, xe xo dixewe
sapiri, mme xo asilwe moššana o
xo beilwexo pitšê e kaolo ka xa re
xa ona; xo apeliwe dihlase tša xo
neša pula, xwa romêlwa banenyana
ba ditoka - matswêlê xore ba tše xo
kêlêla meetse no keng. Banenyanana
le basimane bao ba tšetsxo ba
xotše ba ile ba xanetswa, ka xo bana
ba šetše ba šilafetše ka tša bootswa.

Banenyanana bao ba re xo fihla no keng
ba ~~le~~ titimêša meetse ka dikaopana
byalo ka xe ba be ba laetswe. Xe fa
dutše ba titimêša ba opêla kôša ^{ba} xe
"Pula, pula se - tla ka lemu, pula yu bo
ra - mo komana."

Xe ba tloxa fa ^{no} no keng ka ba
se lebelêlê moraso xo fihlela ba fihla
mola pitšeng ya dihlase. Xe ba
thoollêla meetse a le ka mo pitšeng, motha
a dutše a huduwa. Ba xotšetsa mollô
o moxolo - meši ya thunya xwa se be botse.

Xe meetse ya lexo pitšeng ya xo apê
apeya pula a thomile xo rethufala,
basimanyana ba le-ugatêša - tšibana: ba
tšea dišhupa tše ba dipilwexo ba
di tloponya ka meetšeng a tše xo ka
mo pitšeng ya xo apeya pula, mme
mme ba kua meetse di ka lenaka.

Ba kitima le mellwane xohla xo

22

134/98

226

134

ja nana ya xa mmankodi ba tsama ba
 so khabakantsha & khabakantsha ditshole
 mafateng ahl' xohle xa ditshole, mme ba
 to thole m. (Crossings and junctions) mme ba
 thole mphoko, e le xo meetse
 a, hlabakantshwe xo le diklase a tswanis
 ka pitšeng zela ya xo opea diklase.

Le ba dutse ba sepele byalo, ba be
 ba xoba moxobo, wa xo litša pula.

Le ba xahlana le motho; masadi ka
 pa monna ka pa mang le mang o be
 a swanetše xo ha ja mapitisa; e ka ba
 thobotša; e ba nale, e ka ba moruka, e
 ka ba le seka le tše dunge. Le a se
 na selo. O' a mme inahiswa ka melle
 metšhwa.

Le ba hweditše motho a sola pitša,
 go xoba a anexile mohlaba, ba betha
 dilō tšea ka tšea ditšusa tše' xomme
 tše' ile masobe ba je, & le e le
 mehlaba e a xwalwa ya ya xa xo
 dira mabyalwa masate. & a bato
 bitšwano mabyalwa a mapitisa.

E rile xo re basimane ba fetšela
 xo boya xae, le xum la hloma ka
 leboya la thaba ya setlola.

Qowa, la boya le kottopetsa
 bathwapong - ba roka la ba ja modulō;
 twa lla, mothotse xwa re, thakha
 thakha a - i.

Le xo esa ya se be mokholokwa
 ne ya ba kotse.

Twa hlabya nku ye ntho, yeo e
 be xo e hlabiswa ngaka yeo e
 šupilexo lehlakori leo pula e tlo
 xo hlaza xōna.

Mokwa wo ke wo e kilero
 ka bōna ba xo mmamabolo le
 oōna ba neša pula ka ona kōa
 xa se olwana - sa mat mmataladi;
 se kōpa barua marolō.

Taba ye e sa le e e baxona
 boxolo-xolong, mme le byalo xo borata
 le xo xo bla dumedis xo kroanana le
 tšumelō ye.

728

K34/92

23

ka baka la xore Modimo o hōna
kholofelo ya batho le pho tumelō ya
bōna mme, a ba fe ka mo ba
kopelano ka xōna le se ba dira
e ke ba ba lebanthā yena.

7: Faha ye e a dirasa le leho, o
nyale ka se ke swantheitše ka
se se diraxetsaxo phe xa ka.

ka fao ba tumedi ba bantš
bantš ba thōma xo ba le
mexopolō ye mentš. ke xo se le
xa ba le tumelō ya hōna, ka fao
Modimo o tsimwa xo ba fa mo
ba kopelano ka xōna.

ke tšeo di diraxetsaxo xa
Mmanxodi ka selemo ya sa 1945
kxweding ya (October).

ke oona tšona tšeo se di humaneso xo
bo-lixo-putswa se ba senolla diphwi.

J. P. Mahlagie

Magda ha bo laya ngwana go a balaeno
ke tšobob

23.1*

726

Diritō Tōā Dilō

SEP 1 7 1992

24

1 Mmutla.

10

K34/92

Ke mmutla morwa masékana
Lehu ke thšaba la thoka
lada mpya ke hwa ke
kganyetsa.

2

Mphise.

Ke mphise ngwana matina-
mollō

ke paletsa hlaxa e feélala
marôbō.

Naxa ya šala e fipetšē ka
pilō.

Ia ke time ka dikala,
Meetsē ke tšwal kšélala
ka diphešō.

S. Maklagie

25

K34/92 726

3 Letsatsi
Ke mollô se-tim tim
tingwe:

mabêlê ke fisa meeding
Maropeng ke ya ka malao.

4 Ngoedi le Lefsi.

Lefsi malotala, ngoedi
ke malakla o' lahlile lehodu
ngoedi ya bošexo.

5 Phuti.

Ke phutina' boya nkla;
Masola-ka-xo ikitêla.

6 Ntsakwê.

Ke ntsakwê, mmutlâ, lesola
Ke paletse manya mokla lesolo
Le baleng la Xa-Mapankollê.
Maphyô ke latsa ksang; ke
Le nyatsiswa-mmele moxale ka
pelong ke lesosana.

726

K34/92

26

7

SeSimela.
Ke thuthu-makgale;
SeSimela se tšea ^{Kgomo} le pere
Kxang ya lala dipere.
Ke motla le mas Maswanyana
Masweu ma-dula-ditulō.

8

Sekêpê
Ke th hlapu se-ratha-
meete-fula;
Meete-fula se-illa thšila
Ka xo tselwê, maleka ke
lipile ke tšêšê mehleng ya
Bo-xoloxolo.
Bo-seSimela le bo-sefata-
~~motlō~~ ^{nana} ba n wêla ka diukō.

9

Mollō.
Ke mollō, sedimo kobō
ya marena;
Ke e malotola, ke lotōšê
Le bo-ke nna komang ka nna
makêšê ke tladišê.

27

10

Pudi

K34/92

726

Ke pudi, ha kgatla
Ke rafa ha fata ha lala.

11

Noxa

Ke noxa ke, Ma-saa-kobō
Marena kobō ke molete.

12

Donki

Ke pokile, xa ke lewe
Ke lewa mošomō;
Ke molahlwa-ke-sekgata;
Ba-na-pokile.

13

Lesokolodi

Ke lesokolodi 'a thaka
Mathapha-a-boelela;
Maoto ke manyabanyaba ke
tab lala ka makgolo
& ka fre ke sepele a
pelela babadi.

728

K34/92

28

14

Masa.

Ke masa xa ke loivi
ke sela bo-ngwana kwale
xo thêthêtha!

15

Naledi ya Mesô.

Ke ke naledi ya meso.
Naledi ya bo-mahlaplane
ke bonwa ke motsoxa-pele.
E le xo xo kanya; le bona
Bo Bo-thutlwa le bo-naka le
bo-maskaba ba khunama.

16

Keano (Mankôbô).

Xo ja xo a lemoxelwa ba-
Ana mankôbô:
Ke mankôbô ke keano xa
ba molêmore o tšea masanô
a ja dikgoro.

29
 17 Lekola (Indian).
 Ke Mmaphuti, ke mohlisa-
 phešêlê, ngwana ya a tswano-le
 ke ngwale sekepeng.

18 Bebele (Bible)
 Ke Bebele; ke ka kwadi,
 kwadi ya ho Jesu mafoko
 le menate ya ona o ka se
 kamê wa jetsa.

19 Phiri.
 Ke phiri, e leso phiri ya ho.
 Phiri toaba thsaba neso
 Ngwana matswalê;
 Moloi xa bonwe ka mahlo.

726

K34/92

30

20

Thšwene.

Ke thšwene; ke sa morwa
Maxobyé a Moloto;
Lexowa la xowa Moletši.

21

Phukubye.

Ke ~~ke~~ Phukubye; Phukubye
Ka lla Moletši la Matlala
le a jalala.

22

Lexadima

Ke lexadi, e lexo'xadima
la manyōkēnyōkē le šitšit
šitšiša bana xo phēna.

23

Pula.

Ke ~~ke~~ mahl makhura a lefase,
Thari ya hlōka mahlō makhura
e a khōkhōpina.
Ke le-~~ke~~ šōtōpetša bašwepang

31 726 - Pula (continued) K34/92

Ba-~~zui~~ zswapong Baroka
la ba fa ~~me~~ modulô.

24 Mabêlê.

Ke mabêlê mabêlêxa
Baroko; a bêtêxile bo-
makxolo~~masi~~-kxotho le
ditloxolwana a sa tla di
bêlêxa.

25 Byatladi (Place)

Ke Byatladi la Mamorela'a
Mahlatai bo ana kolobê
Boxana kxomo bo dumêla
'phôôfôlo tshêle.

Mo~~ny~~ ya-~~at~~l Byatladi tsoxa
'xale o tla kuma ba xo
timile byôkô ya vâtila.

726

26

Seklare.

K34/92

32

Ke seklae; ke thotlome di
'kharé sa bōseko se no wetšá
mafexa ka maōpê.

27

Tlou.

Ke tlou-a-Bo Polepyê;
ke sekhatš sekuta motho ka
that thebola motho ahuwa a
se na lešoba.

28

Tau.

Ke tau; tau tona e leso tau
se-jela leopeng.

29

(Lexokobu)

Ke lexokobu, ke nthoso ya
mohla;

Le xe o ka boláela phōōfōlō
leopeng a ~~le~~ xo bona.

33

K34/92

726

30 Leobu (Lexobu)

Ke leobu; o se bōnō leobu
xo nēka pele-krolē leyo xo
pele e a baba.

31

Katse

Ke nkhakhanē; ke ngwana
matome. Ika thalēbe ke
noka; ke mokx'oma yo,
moxolo; le ditolong tse
maxosi o a dula.

Ke mollwa' a thalaxā .
th tsuku. Wa topa yena
o humile le divala.

726

34

Dikgoedi

K34/92

32

Lerobyè (February)

Ke Lerobyè la mpa le modula; sepa le mahlohlokwe.

33

Kxodi-ya-Ngwetši (November)

Ke Kxodi-ya-NGWETŠI 'a mogale selemo le lehlahula.

34

Ngweta (December)

Ke ngweta boxoxo ke a fofa.

35

širi (April)

širi lešeba ke sebile kgoedi lehlahula.

36

Hlapola (July)

Hlapola diklare kgoedi ya male-hwa-šepō.

45

K34/92

726

37 Phupu (August)
Ke Phupu lexodi ke baile
le tšile xo nthša matsšema.

38 Nakwê (September)
Ke #. Nakwê e tša tšwa matsšema.

39 Morenane (October)
Ke morenane, morena, pelo tša
-balemi le badiša.

40 Dikgomo.

Ke dikgomo malokane di tšotsoma
melome di kwa ka nkô;

Ra mochungwane ka mahlô xa di bone,
Di lala mobu byare ba isa tša tša
le thšitšilô; (noted)

Makôhôtšô monabalala mangwakane
a xo xêma banna mohlôtšô.

Ke leope le wetša di fopu, le ba
ba bôsa nexo mahlô ba wêla;
ba mmalodi le nkong.

726

36*

41

Khudu.

X34/92

Ke mokhudu morwa Maxampji,
 Sehlahlaxanthša dikxepetla,
 Ke mokhudu, maphoöfölo ohle a
~~ntse~~ ntseba, ba ntseba bo mmutla
 morwa masakona, tcho ke thšaba la
 thoka, la mpya ke hwa ke kxanyetša.
 Ke mo-khudu phoöfölo ya mebato.
 Mebala-bala kē apere,
 Dikxepetla ke hlahlaxanthši-tšē,
 Ke phoöfölo ye sepeleng ka mpa,
 Xase mpa ke sepela ka lexapi.
 Kōtse ke rwele ^{maxelleng} ke ntlo ke rwala
 ke kza maeto. Xosepeleng xa ke e
 kxole, maoto aka a imelwa ke
 setopo. Byang ke fula mphaia
 mebatong, O bonē wēna motšumi
 O th tšomang wa fihla ke tšena
 ntlong, wa Hoxa, Keatswa ka
 sepela, nna mokhudu morwa Maxampji.
 O kxobokane maphoefoto ohle ^{ramoano} bitsu ma fela,
 Nna khudu morwa Maxampji. 726.